СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 46. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 28-го лютого 1941. No. 46. Jersey City, N. J., Friday, February 28, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СТРАЙК В „БЕТЛЕГЕМ" ПРИБИРАЄ ГРІЗНІ ФОРМИ

БОФАЛО. — 14,000 робітників в одній з фабрик сталевої компанії „Бетлегем", в Лакавана, заперестало роботу. Страйкарі поставили довкруги фабрики сильні сторожі, які недопускають страйколомів. При зупинці побито вікна в пятьох автах. Чимало авт, в яких мали їхати страйколоми, завернено від брам. Провідники юнії говорять, що страйк дотепер вдався знаменито, бо вийшли майже всі робітники, а залишились тільки завідателі. Провідники далі погрожують, що потягнуть до страйку всі інші фабрики згаданої компанії. Та компанія виробляє для уряду ріжну зброю, на висоту півтора біліона долярів. В урядових колах побоюються, що цей страйк готов дуже зле відбитись на кампанії зброєння. В конґресових колах знов почали говорити про потребу законів, які унезаконнювалиб страйки. Офіс заряду продукції дискутує над пляном, щоб президентови дати право ставити воєнні фабрики на воєнну стопу, „асентеруючи" робітників, та підчиняючи їх під військовий послух.

КОНҐРЕС РОБИТЬ ПРОВІРКИ В ВИРОБІ ЗБРОЇ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресовий комітет військових справ, не чекаючи, аж цілий конґрес ухвалить потребу провірки виробу зброї — чому замовлення зброї так спізняється, рішив сам приступити до цього і вже тепер цю справу докладно провірює.

КОРАБЛІВ В АМЕРИЦІ ОБМАЛЬ.

ВАШИНҐТОН. — Морська комісія заявила, що Злучені Держави Америки не будуть в силі дати під теперішню пору Анґлії нових торговельних кораблів, бо тих кораблів для них самих обмаль. Внаслідок кампанії зброєння потрібно багато тягарових кораблів для привозу сирівців. Щоб домашні потреби задоволити треба поспішно побудувати щонайменше 60 кораблів по 10,000 тон. Ціла американська торговельна фльота виносить 1,276 кораблів, сім і пів міліона тонажу.

АМЕРИКАНСЬКІ НІМЦІ ПРОТИ НАЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Американсько-німецькі орґанізації почали кампанію за створення одної сильної німецької орґанізації, яка станулаб льояльно по боці Америки, зокрема по боці американської заграничної політики і поборювалаб націзм. Американців з німецькою кровю є 20 міліонів. Ті німці плянують велике віче в Ню Йорку, на якім будуть промовляти представники федерального департаменту справедливости, департаменту праці і нюйорський головний прокуратор. На чолі цього руху стоїть д-р Френк Бон.

ЗАГРОЗА СТРАЙКУ В ФАБРИЦІ ФОРДА.

ДІТРОЙТ. — Юнія робітників у фабриці Форда, належача до К.П.О., згідно з законом повідомила уряд, що вона задумує випровадити своїх робітників на страйк. Юнія перш усього домагається признання з боку згаданої фабрики. Беручи під увагу впертість Форда під тим оглядом, є великі побоювання, що до страйку таки прийде. Форд, на рівні з іншими цього роду фабриками, виконує ріжні замовлення для армії.

ПЕРША ЖІНКА ГОВОРИТЬ МОЛИТВУ В ЛЕҐІСЛЯТУРІ.

ОЛБАНІ. — Перший раз в історії американських леґіслятур жінка відмовила молитву перед розпочаттям сесії. Дотепер молитву все говорив якийсь священик чоловік. Та цей раз відмовила його жінка-проповідниця методичної церкви, пані Питинґер.

НЕ ВІЛЬНО ЇЗДИТИ ПО ХІДНИКАХ.

ІСТ МОРИЧЕС (Лонґ Айленд, Н. Й.). — Пані Ґарт їхала ровером по хіднику і натрапивши на грубу галузь, впала і покалічилась. Заскаржила за це до суду заряд згаданого місточка і навіть теоретично виграла $750 нагороди, але цеї нагороди не дістала тому, що їзда по хіднику є заборонена законом. Отож вона, їдучи по хіднику, сама поламала закон.

ВІДКИДАЮТЬ ПОМІЧ „КОНҐРЕСУ МОЛОДІ".

НЮ ЙОРК.—Адміністраторка нюйорського відділу „Нешенел Юс Адміністрейшен", панна Ґеріс, заявила, що хоч її орґанізація буде добиватися від уряду признання старих фондів, щоб могти далі вдержувати 26,000 молоді в ріжних заняттях, то проте в тій боротьбі вона не буде шукати помочи від „конґресу американської молоді". Згаданий конґрес також осудив поступок уряду, яким той зменшив фонди на „Н.Ю.В." і тим одну третю членів змусив опускати згадану орґанізацію. Але конґрес в цій боротьбі закинув урядови злобні мотиви, мовляв уряд хоче в той спосіб вигнати молодь з „Н.Ю.В." і загнати її до армії, або до воєнного промислу.

ГОТУЮТЬ ЗБРОЮ ДЛЯ ВИСИЛКИ ДО АНҐЛІЇ

Президент Рузвелт, діставши запевнення від сенатських провідників, що законопроект ч. 1776 буде ухвалений, звелів дотичним чинникам поробити приготування в ціли висилки найріжнороднішої зброї до Анґлії. Все мусить бути готове, щоб можна було відразу заладувати на кораблі і пустити в дорогу.

В тій ціли президент мав наради з секретарем війни Стимпсоном, діючим секретарем фльоти Форесталем, та шефами армії і фльоти, ген. Маршалом і адміралом Старком, щоб рішити, яку саме зброю можна вислати до Анґлії, щоб тим поважно не ослабити власних сил.

Кажуть, що в склад цеї зброї будуть входити бомбовики, ріжного роду гармати, повзи, скорострілi і т. п., все це вартости 500 міліонів долярів. Президент Рузвелт ще мав окрему розмову з британським летунським маршалом сером Гю Давінґом, що приїхав до Америки як представник британського уряду. При тій розмові був також Ґері Гопкінс, що недавно вернув з Анґлії.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ В СПРАВІ ЦЕНЗУРИ

Довел Мелет, голова новоствореного бюра урядових звідомлень, сказав перед конґресовим комітетом, що його бюро цілком не має нічого спільного з впровадженням цензури в Злучених Державах Америки. Ніхто серед урядових кол дотепер і не думав про впровадження цензури на ґазети чи радія, казав він. Певно, що вразі війни, якась цензура буде впроваджена. Але покищо уряд є переконання, що свобода слова і критики є потрібна і всі ґазети, радія і інші видавництва, коли не ламають постанов конституції, можуть зовсім свобідно писати те, що уважають за відповідне. Дуже можливо, говорив Мелет, що уряд звернеться до видавців ґазет і радієвих висилень, щоб вони самі, в добрий спосіб наложили на себе цензуру і не писали та не ширили таких вісток, які моглиб принести шкоду для краю. Та це інша річ. Згадане бюро урядових звідомлень має за завдання повідомити публику про те, що роблять ріжні державні департаменти, казав він.

БРИТІЙСЬКІ УСПІХИ В АФРИЦІ І НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ

З Єгипту доносять, що британські війська заняли столицю італійського Сомалі, а це значить, що вже ціла та італійська кольонія є під британською контролею, бо всі пристані занято передше. Залишились тільки малі італійські загони, що тут і там зявляються, але це не має ніякого значіння. Знову на Середземному морі британці обсадили італійський острів Кастелоріцо, що є замешканий греками. Це невеличкий острів, бо має всього чотири милі довжини, а дві ширини. Але його положення має стратеґічне значіння. Він є близько Додеканезьких островів і є віддалений всього пять миль від Малої Азії, себто від Туреччини. Звідси моглиб італійські літаки завдавати британцям великої шкоди, бо острів є летунською базою, а попри нього переходять британські конвої, що довозять Греції поживу і зброю. З того острова зможуть тепер британці дуже легко нападати на Болгарію, як її займуть німці. Звідси теж будуть вилітати до Румунії, бомбардувати румунські нафтові терени.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА В ЛІБІЇ

Таке доносить берлінський кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс". Та не згадує про це покищо британське воєнне звідомлення. В Берліні твердять, що вже прийшло до сутички між передніми сторожами британських і німецьких відділів в Лібії, в Африці. Мало це статись близько Аґедабії. Про те саме пишуть в Італії й дають до зрозуміння, що саме те мав на увазі Мусоліні, згадуючи у своїй промові про німецьку допомогу „на морі й суші".

БРИТАНІЯ ВДОВОЛЕНА З ТУРЕЧЧИНИ

Таке заявив в британськім парляменті Річард Остен Батлер, підсекретар заграничних справ. Відповідав на запити, чи британський уряд знає ті всі подробиці, що довели до турецько - болгарського договору. Батлер підкреслив, що все те є урядови відоме, та що на тому договорі не потерпіли британські інтереси, як це ствердив теж і турецький міністер заграничних справ.

УПАДОК ТОБРУКА. — Пожар маґазинів, що стояли здовж побережа моря в лібійській твердині, Тобруку, а занялися від британського обстрілу 21. січня. У далечині видно італійський корабель „Сан Джорджьо", що теж занявся.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Пригадуємо всім відділам У. Н. Союзу, що ОСТАННІЙ РЕЧЕНЕЦЬ для ВИБОРУ ДЕЛЕҐАТІВ на XX. конвенцію У. Н. Союзу є ДЕНЬ 2. БЕРЕЗНЯ. Коли якийсь відділ не вибрав делеґата на своїх місячних зборах до згаданого тут дня, то опісля він НЕ МОЖЕ вже приступати до вибору делеґата.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

ЗАПОВІДАЮТЬ „ВЕЛИКІ СЕНЗАЦІЇ" НА БАЛКАНІ

БЕРН (Швайцарія). — Американські кореспонденти доносять, що з того, що чути в Швайцарії підчас розмов з ріжними дипльоматами, можна вносити, що на Балкані заноситься на щось дуже важне й сензаційне. Але не таке, що буде ділом Ґітлера, але триюмфом британської дипльоматії. Отже готов повстати балканський бльок, від Адрійського моря до Чорного, що боронитиме інтересу балканських держав, боронитиме Дарданелі, а далі й Суезький канал. Коли говориться про таке, то легко відгадати, що цей бльок буде звернений проти німецької експанзії, а забезпечатиме незалежність й інтереси Югославії, Болгарії й Туреччини. До того, як надіються, може ще буде втягнена і Росія, принаймні як тихий партнер, або такий, що не ставитиме перешкод тій комбінації. Справа та одначе не така легка з того боку, що тут іде про контролю Чорним морем, де вже всадовились німці, які вже є в румунській пристані Костанці, а в скорому часі готові захопити ще й болгарські пристані. Та якби не було, але ці справи мають бути предметом розмов між Антоні Іденом, британським міністром заграничних справ, та сером Джан Ділом, шефом британського ґенерального штабу, і турецьким урядом. На ті наради прибув ще й сер Крипс, британський амбасадор у Москві. А мають ще покликати британських послів з Болгарії й Югославії. По тих розмовах має Іден удатись до Атен. Усе те вказує цілком певно на те, що в Анкарі, столиці Туреччини, відбуваються важні наради. І може западуть там і важні рішення теж і в справі тої „великої сензації" на Балкані, яку вже ґазети заповіли.

В БЕРЛІНІ ТАКОЖ НАРАДЖУЮТЬСЯ.

ТОКИО. — Кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс" доносить з Японії, що тамошні ґазети подають, що японський амбасадор до Німеччини мав довгу розмову з Рібентропом, націстівським міністром заграничних справ, та що до Берліна прибув японський амбасадор з Риму. При тому зазначується, що японський амбасадор у Берліні є визначна військова і дипльоматична фіґура — ген. Гірош Ошіма, та що в Берліні „обговорювано загальне положення, а зокрема положення на Атлянтійськім і Тихім океані".

НЕ ХОТІЛИБ ВІЙНИ НА ПАЦИФІКУ.

ТОКИО. — З того, що подають американські кореспонденти, виходить, що Японія таки не бажалаб собі війни на Тихім океані, принаймні тепер. Премієр Коное заявив, що уряд не глядить песимістично на американсько-японські відносини, а старається довести до того, щоб Злучені Держави зрозуміли „справжні заміри Японії".

ГОТОВІ ДО УДАРУ.

БЕРЛІН. — Асошіейтед Прес подає, що „Берзер Цайтунґ" остеріг Злучені Держави, що Німеччина, Японія й Італія готові до удару проти кожного, що нарушить їх „життевий простір". Часопис атакує теж през. Рузвелта і демократію.

В ОБОРОНІ ПОЛЯКІВ.

ЛОНДОН. — Британський уряд заявив, що британський посол до Румунії зголосив сильний протест за видавання німцям інтернованих у Румунії поляків і сказав, що за те будуть відповідальні члени уряду Антонеску.

ПОЛЬСЬКІ ЖИДИ ОБЄДНАЛИСЬ.

ЛОНДОН. — Всі польсько-жидівські угруповання ввійшли в одну спільну орґанізацію. Досі не було цього тільки через ортодоксальних жидів. Польський уряд дає цій групі свого представника.

ЧИ НЕ НАГАДУЄ УКРАЇНСЬКЕ МИНУЛЕ?

ЛОНДОН. — В Рудні чотирьох узброєних поляків ввійшли до громадського уряду і держачи німецького урядовця під револьвером, забрали 20,000 золотих, що їх німці зібрали титулом податку. Напасники перетяли телефонічні получення і втікли. Виходить, що німецька влада глядить за напасниками як за „бандитами", та поляки представляють це в Анґлії інакше. Кажуть, що тут мається до діла з польськими революціонерами, що забрали гроші на польські революційні потреби.

РУМУНІЯ І СОВЄТИ.

МОСКВА. — Між СССР і Румунією заключено торговельний і навіґаційний договір на протяг двох років. Це виглядає на те, що советсько-румунські відносини направились від часу, як Совєти забрали Басарарію і Буковину. Буде теж незабаром залізниче получення між Букарештом і Москвою.

СКРІПИТИ СОВЄТИ.

МОСКВА. — Отсе є головна тема промов, виголошуваних підчас нарад Верховного Совєту, включно до тої промови, що її виголосив „депутат з України".

В ІТАЛІЇ ПРОТИ ПРЕЗ. РУЗВЕЛТА.

РИМ. — „Ди Ню Йорк Таймс" подає від свого кореспондента з Риму, що Вірджініо Ґайда не перестає атакувати Злучені Держави. Ґайда пише, що промова Мусолінія „зробила на Америку велике враження", бо ніби здемаскувала „Рузвелтівсько-жидівську оліґархію". Далі каже Ґайда, що през. Рузвелт ніби хоче бути в світі головним суддею і є під впливом жидівської меншини, що „хотілаб пімститись на всіх великих европейських народах, що стали чистими арійцями".

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати свое оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з анґлійською частиною):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ТАКІ ЗАГАДОЧНІ, ЯК ВИГЛЯДАЮТЬ

Нова большевицька чистка, що захопила цим разом навіть найбільшого большевицького живучого дипльомата Літвінова, заставила світ знову заговорити про большевицьку дипльоматію й заграничну політику. Знову виринають нові догади, які одначе не зовсім вдоволяють людські уми. Знову питаються, яке відношення має цей факт до преважного питання відношення совєтської Росії до воюючих держав і Америки.

Цікаве світло на ці справи кидає в останньому числі „Ню Йорк Таймсу" Генріказ Рабінавіціюс, як з імени видно, жид, як Літвінов, що служив до недавна аташем у литовськім посольстві в Москві. Він зовсім не дивується тому, що російська заграничні політика й дипльоматія являється для західного европейця якоюсь загадкою, якої не можна розвязати. Винуваті за те передовсім поважні ріжниці в культурі, а далі повне відосіблення европейців від росіян, до якого останніми часами прилучилося ще повне відосіблення росіян від чужинців. На думку його одначе, заграничні політика Росії не є ніякою поважною загадкою для тих, що можуть легко зноситися з росіянами, котрі звичайно з натури дуже лакомі на звязки з чужинцями.

На думку Рабінавіціюса, російська політика від Леніна до Сталіна йшла й йде по тій самій лінії. Зводиться вона до послідовного виминання війни з великою потугою, з якою Росія могла би потерпіти невдачу. Чи керівним дипльоматом Росії був Чічерін, чи Літвінов, чи Молотов, Росія все приймала найбільше понижуючі умови від великої держави, з якою вона не могла зміритися. Перший цей напрям російській політиці дав Ленін у 1917. році, коли він казав Троцькому приняти від Німеччини найбільше понижуючий мир у Берестю. Подібної політики держалася Росія супроти Анґлії, Франції, Японії, навіть Польщі, а останніми часами Німеччини.

Та ця уступчивість супроти дужчих це лише одна сторона російської дипльоматії. Друга сторона зовсім інакша. Відноситься вона до слабих. Кілько разів большевицька Росія зіткнеться зо слабшим, тільки разів вона не проявляє найменшої миролюбности, толєранції, уступчивости. Такого сусіда Росія розкладає наперед немилосердно комуністичною пропаґандою й проти нього виступає безпощадною війною при першій-ліпшій нагоді. Зачепившися з такою слабшою державою, совєтська Росія не має для неї найменшої пощади. Тут вона вже не щадячи себе, буде добиватися повного розгрому й анексії.

Для таких „здобутків" совєтська Росія буде компанувати з усякими „імперіялістичними бандитами", (як це вона називає), фашистівськими й демократичними, чим властиво вона й сама ставить себе між цих „імперіялістичних бандитів".

ЯК БУДЕ З НАПАДОМ ГІТЛЄРА НА АНҐЛІЮ?

Німецька інвазія не вдасться, заповідають воєнні знавці в Анґлії.

Нема найменшого сумніву щодо того, що з весною світова війна прибере великі, досі небувалі розміри. Таке видно навіть зо заяв самого британського премієра, Винстона Чорчіла, що заповідає, що воєнна ініціятива перейде в британські руки. І коли брати під увагу те, що тепер діється на воєнних фронтах, головно в Африці, то треба сказати, що властиво воєнна ініціятива є по британській стороні. Але мабуть усе те є нічим відносно того, що має прийти. Мусоліні теж заповідає „щось". І Гітлер відгрожується *посиленням нападів з боку німецьких субмарин*. Значить, що ще тиждень, чи два, а війна розгориться. Та деб вона не велась, головна увага воюючих і цілого світа буде таки звернена на Анґлію, на те, чи Гітлер возьметься за інвазію, чи піде здобувати британський остров. А як піде, то який буде з цього вислід. На те останнє відповідає Й. Ф. Сендерсон, кореспондент Канадійського Пресового Бюра, що вернув з Лондону, де перебував півтретя року.

Сендерсон знає силу Гітлера, але й знає силу Британії. Головно знає оборонну силу Анґлії й про неї саме пише. Каже, що Британія опирає свою оборону в першу чергу на великій повітряній силі. Далі на фльоті, якої досі ніхто не міг перемогти. А далі ще й на армії, яка тепер така велика, якої ще Велика Британія ніколи не бачила. До цього каже Сендерсон, треба ще додати дух населення, що рішене боронити край до останньої каплі крови.

Сендерсон тої думки, що правда є те, що пишуть по обидвох боках Атлянтику, що інвазія може наступити на протязі найближчих тижнів. Але з того, що він бачив, може ствердити, що правдою є те, що подають військові знавці, що інвазія Гітлєрови не вдасться, цілком так, як вона не вдалась колись Наполеонови.

Німецька кампанія проти Великої Британії, що вже триває 10 місяців, каже Сендерсон, наближається до кульмінаційної точки, згідно з тим, що подають воєнні знавці. Тепер Гітлер спробує вжити всі свої сили, в повітрі, на суші й на морі, щоб довести свою гру до кінця, себто, щоб змусити Британію до здачі. А це вимагає інвазії Анґлії. Та, подають воєнні знавці, хто тільки бачив, як британська повітряна фльота змагається з чисельно більшою німецькою летунською силою, той не може сумніватись, що Гітлер програє, як тільки піде на Анґлію.

Ті експерти годяться, що хоч може і вдасться німцям висадити в котрімсь місці на Британських Островах своє військо, то неможливе буде для них висадити на сушу більшу змеханізовану військову силу, задержати в своїх руках морські лінії доставки запасів, здобути цей край так, щоб могти в нім оставати. Ця справа не вдасться з трьох основних причин. Королівська повітряна фльота задержить контролю в повітрі, бо британські поодинокі літаки і пільоти перевищають своєю конструкцією і вишколом німецькі літаки і пільотів. Далі британська фльота панує над Анґлійським Каналом і Північним морем. А ще далі: не допустить до цього скріплена оборона на суші, збудована по евакуації Донкирку і упадку Франції.

Є багато вгадувань відносно способів, якими думає послугуватися німецька найвища команда, одначе все заповідає, що світ побачить титанічну боротьбу і ріжнородність нової зброї в ужитку і то перший раз і то як зброї вживаної до дефензиви як і офензиви. Нацисти мають під своєю контролею західню побережню лінію Европи, від кінця Норвеґії до еспанської границі і можуть вислати свої інвазійні війська з багатьох баз. Вони можуть включити до своїх плянів Ісляндію, острови Фарои і Ірляндію, будьто як удавані місця інвазії, або як такі, на які прийде черга. Найбільше є таких, що піддають гадки, що німці будуть пробувати випустити в повітря сотки або тисячі літаків, а сцена з плоскими днами пічнуть в тому самому часі перевозити військо через канал. Вони можуть уживати амфібійських повзів, легкопадів (парашутів) і надлітаючих поволі військ. Також правдоподібно будуть німці вживати штучної мряки, малих літаків без пільотів, але наповнених і кермованими далекими радіями. Ще можуть вживати також нові роди бомб і ґазів.

Німці можуть спробувати створити широку дорогу через канал через нагромадження соток підводних лодок, малих торпедових поспішних лодок, щоб вони удержували лінійний біг. Субмарини можуть бути сконцентровані в одним малім просторі разом з найбільшими німецькими воєнними кораблями. Вгорі, понад головами, нацисти можуть наповнити повітря літаками, кермованими з французьких, бельгійських і голяндських баз, пробуючи розпучливо осягнути повітряну контролю на протязі 24 до 48 годин на обмеженім просторі.

Це правдоподібно буде наглий наскок, бо Гітлєрови залежатиме передовсім на тому, щоб німці осягнули контролю над Англійським каналом і в повітрі, хоч на протязі кількох годин, бо якщо вони не потраплять зробити цього, інвазійні війська будуть знищені, заки вони досягнуть берега.

Гітлер буде готов на втрату більшости своєї фльоти, бо і так він не може нею багато покористовуватися; він теж приготований на втрату соток літаків, коби лиш був в стані висадити на сушу в Британії поважну скількість армії.

З власних спостережень *Сендерсон*, знаючи повітряну і морську британську фльоту не вірить, щоб Гітлер потрапив це зробити, хоч йому може вдатися осадити на сушу в Анґлії малий відділ війська. Одначе і цей відділ війська буде зіпхнений в море, заки зможе зайти до середини краю.

Справдішня опозиція.

Навіть припускаючи, що Гітлерови поведеться висадити на сушу свої війська в Британії, треба памятати, що німці найдуть там цілком відмінні обставини від тих, які вони найшли в Норвеґії, Бельгії, Голяндії, Польщі й Франції. Перший раз нацисти будуть боротися проти нації не поділеної на пятиколюмністів і шпіонів. Проти нації, що не буде плазувати внаслідок завзятого і безперестанного бомбардування. Яка не буде втікати головними дорогами, здержуючи оборонні війська. Одначе найважніше є те, що німці перший раз будуть боротися з повітряною силою, яка показала свою вищість над німецькою повітряною силою і з такою фльотою, що контролює моря, обливаючі побережжя Британських Островів і з найбільшою згромадженою армією в Британії; з армією, що є в усе заосмотрена і котру місяцями вишколювалося в тій лиш цілі, щоб здержала інвазію.

Одною з тайн успіху є знати, коли й як змінити уми двох осіб, цебто вашої власної та другої особи.

Witch-Hunt Is On

To Prevent Ukrainian Emancipation From Dictatorships

For the past several months Dan Gillmor, the editor of "Friday," has been on a great hysterical hunt against subversive activities, and a couple of weeks ago he discovered a new quarry for himself in form of the "Svoboda" and the Ukrainian National Association. During one of his regular weekly hysterical outbursts on the radio, he warned his listeners against the "Svoboda" and the Ukrainian National Association in such stirring terms and tones that the listeners should have looked under their beds or called up the police to see if somebody wasn't hiding there.

The government did not see eye to eye with Mr. Gillmor, and the listeners protested to the radio station so vigorously against Mr. Gillmor's broadcasts that the station promised to discontinue these broadcasts as soon as Mr. Gillmor's contract runs out. To compensate the Association for Mr. Gillmor's broadcasts the station offered its facilities to the Association for an hour's broadcast, without cost.

Mr. Gillmor then found a willing assistant in the notorious "Hour." This mimeographed sheet picked up his hysterical call and tried to substitute Gillmor's charge with a report that the "Svoboda" had published articles entitled "Explosive Substances," which according to the "Hour," described "in popular form, minute instructions on how to make bombs and other explosives."

Mr. Gillmor now delivered a full blast at the "Svoboda" and the Ukrainian National Association, but with results again most disappointing to him. F.B.I. would not take the lead he offered, and the radio station management saw themselves compelled to terminate their connections with the troublesome tenant at once.

The true American press and their readers displayed a complete indifference to these charges of criminal conspiracies against our government and our national security. The American public are accustomed to read about explosives in their periodical press. Their dailies report on bombings, torpedoings, about powder, dynamite, and TNT. Their weeklies and monthlies, such as "Science," "Popular Mechanics," and "Fortune", offer from time to time articles about explosives, mentioned in daily war reports. Nobody even dreams that such articles could be used for the purpose of instructing the readers how to produce or how to use explosive materials. Because of the high development of this industry, popular treatment of such matters is impossible and must be limited to highly technical treatises and courses. It was natural to expect that the hysterical cries of "Friday" and "Hour" would have died a natural death.

"The Hour," however, included "wisely" in its attack an additional "information" to the effect that the author of the incriminating article is "one Dmytro Horbach, a chemist who is reported to have helped Nazi agents in Poland to make bombs for the blowing up of bridges and other military objectives during the German invasion of that country." This report of a report brought results. Not in the true American press, but in a small section of the foreign-language press of America. Some Polish papers heard of this and pricked their ears to the wind. They sniffed at the proferred sheet, and gave a yelp of alarm. They have always been on the alert to track down all the enemies of their country, the one three thousand miles away. And this time they had something to work with, or so they thought. The hunt was on.

In fact, the report was just what the Polish press was in a great need of. Thus far all kinds of traitors were blamed for Poland's tragedy. As some of them wear the uniforms of Polish colonels, many Poles hesitated to repeat the accusations. If it could be proved, however, that a Ukrainian was to blame for all the miseries of Poland, such an accusation could find favor with all the patriotic Poles in this country.

Proofs? Evidence? The official organ of the largest Polish fraternal order, wrote, "The author of these articles is Dmytro Horbach, an agent, about whom there are rumors that he was supposed to have helped the nazists in Poland to prepare bombs to blast bridges in Poland before the German invasion." Yes, rumors and supposition stand for proofs. But is more needed for a Pole willing to serve Poland and to hang a Ukrainian?

If these Polish papers in America cared to draw a realistic lesson out of the tragedy of the country of their origin, they wouldn't have written thus. They would have used this incident as an opportunity to prepare their readers to a more sensible attitude toward the problem of Polish-Ukrainian relations. But they preferred to follow blindly into the footsteps of the old-country press and start in America an anti-Ukrainian hunt after the fashion of the Polish press in Poland. If these Polish papers in America cared for the real security of this country, they would work toward the peaceful relations between the emigrants from Poland and those from Ukraine; yet they preferred to stir racial hatred and animosities.

They are, however, barking up the wrong tree. The article in the "Svoboda" on the explosives was reprinted from a Ukrainian magazine, published in Lviw, when that city was under Polish control. The Polish press censorship subjected every article and every author to the stricted scrutiny. Toward Ukrainian publications censorship was doubly strict. When Ukrainian articles on economics and language were suppressed as dangerous to the integrity of the Polish nation, how could the Polish censorship have passed an article which could be used as a correspondence course in preparing explosives to blow up Polish bridges before the advancing hostile armies? True, the Polish government made many mistakes, but that it could have been that foolish, is simply unbelievable.

But, believe it or not—such things Mr. Gillmor and the "Hour" think possible.

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(27)

Упадок Чорштина завдав смертельний удар народньому повстанню на Лемківщині, що було в самім розгарі. Почавши від Дуклі і Коросна, цілі громади на Лемківщині під проводом своїх війтів піднесли бунт і спішили Костці Наперському на підмогу. Також всі розбійничі дружини піднялися на ноги і під проводом своїх ватажків спішили на означене місце. Всі приготовлялися до походу, до якого взивав їх Костка Наперський.

Але на відомість про упадок Чорштина і полон Костки все розбилося і покрилося по лісах. А Костку Наперського і солтиса Лентовського завели в кайданах до Кракова і там по великих муках Костку посадили на паль, Лентовського почвертували.

При Костці знайшли універсал Хмельницького, що звучав: „Я Богдан Хмельницький подаю до відом всім підчиненим корони польської, що через щастя і благословення від Господа Бога нам зіслане, підбивши під свою власть землі, обіцяю звільнити вас від тягарів і робіт. Будете тільки на самих чиншах і при всяких свободах, як була до цього часу шляхта; тільки, щоб ви додержали нам віри, як наші українські підчинені і щоб панів своїх лишали, проти них повставали і до нас як найчисленніше громадами приходили".

Шляхта, вернувшись з під Берестечка, загоріла страшною жадобою пімсти проти збунтованих селян. Всюди зачалися слідства, суди й кримінали. Цілі села втікали в гори й ліси, щоб в цей спосіб спастися від пімсти шляхти. В горах одні промишляли розбоєм, знову другі переходили на угорську сторону. Шляхта вела довгі роки боротьбу з розбійниками, бо всі, що брали участь в недавнім хлопськім повстанню, повтікали в гори. Їх ловили і судили та мучили до смерти в Ораві, Марамі, Сяноці, Риманові, Перемишлі і других містах. Оце тільки після шведського наїзду на Польщу, коли то король закликав підгірське населення на поміч проти шведів, в Карпатах вкоротилося переслідування хлопів, а з тим вкоротилися і напади розбійничих ватаг.

Початки релігійного і національного відродження карпатських окраїн.

На західні сторони Лемківщини здавендавня йшов сильний натиск на наш нарід у тому напрямі, щоб його перетягнути на римо-католицьку віру. Наслідком цього натиску та мало помітного опору з натискуваного боку дійшло до до того, що в березівському повіті є села, де є навіть наші церкви, а нема на превеликий жаль ні одного греко-католика. Між такими селами, Кремянка висувається на перше місце, де є церква — навіть у доброму стані, а зате нема ні одного українця; дальше Обарим, де є церква, збудована в 1828 р., а всього пять родин українців; Динів, де є церква для 50 парохіян. Багато — як твердить Домбковський — було греко-католицьких родин в Баричі, Бартківці, Веселій, Дидні, Сільниці, Темешеві, — сьогодні ледви чи находиться всього 50 українців.

Про найстаршу церкву, яка задержалася ще й до наших часів, о. Нікорович згадує в шематизмі перемиської епархії за рік 1879 (ст. 125) це повасилиянська церква в Улючі; збудована в 1510 році. Отже була би це найстарша церква на наших західніх окраїнах, яка досі в нас задержалася. Багато цінних документів про цю церкву лежить захованих у перемиському єпископському архіві. Там також передані три богослужебні книжки з XV. століття, які находилися в улючській церкві.

Подібно, як Одрехівчани, так і в Улючі зберігаються відписи привілеїв польських королів Собіського з 1682 р. та Августа II. з 1703 р., відносно прав та обовязків селян Улюча до державців і щодо самої церкви. З цих привілеїв видно, що вже тоді церква та манастир існували в Улючі, бо в них надається існуючому вже манастиреві землю на те, щоби мешканці Улюча, в разі ворожого нападу, могли хоронитися в цьому манастирі.

Про другу, з найстарших церков і найдавніше лемківське будівництво, про церкву в Іздебках, о. Нікорович говорить, що ця церква збудована щойно в 1670 р. (ст. 124). Тодішня дідичка, Катерина Ваповська, подільська каштелянка, посідаючи цілий ключ дооколичніх сіл та міст, перемінила українські (греко-католицькі церкви на римо-католицькі костели, а то в селах Бахір, Іздебки, Лубна, Глудне, Вара та на Динівському передмісті й передала їх єзуїтам.

В архіві римо-католицької єпархії в Перемишлі переховується грамота Катерини Ваповської з 23. січня 1593. р., що це в цілости потверджує.

Одночасно находимо про те, точні записки в Гарасевича: "Annales Ecclesiae Ruthenae" (Річники Української-Руської Церкви), де зібрані листи польського короля Жигмонта III., писані до греко-кат. єпископів.

Як сказано, всі згадані села зісталися без церков, а в Іздебках, щойно в 1670 році священик, Іван Зибарович, купив від тодішніх дідичів за 400 польських злотих, поле й одержав дозвіл на будову церкви і деякі пільги для неї, за що мусів щорічно платити данину.

У Лубній, церква існувала вже в 1593 р. та стояла на тому місці, де тепер латинський костел. Потім, як Ваповська забрала ту церкву, парохіяни зісталися без церкви, та аж в половині XVII. в. побудували церкву в тому місці, де вона стоїть тепер. Священик, Іван Бурдашевський, купив для тої церкви в 1702 р. трохи поля, одначе вже в 1703 р. шведські війська спалили церкву й 96 хат, разом з господарськими забудуваннями.

Московські зазіхання до українських земель.

Московщина заспокоївши свої апетити на півдні, доступом до Чорного й Озівського моря, кинулася на північ, щоб у боротьбі зі Швецією добути „вікно в Европу" через вільний доступ до Балтійського моря. Цей московський виступ підсилив велику „північну війну", що почалася наприкінці 1700 р. Москва, помирившися з Туреччиною, рішила разом з Данією і Саксонією завоювати собі побережжя Балтійського моря, рахуючи на молодість шведського короля, Карла XII. й непідготованість Швеції до війни. Але вже перші невдачі переконали їх, що вони перечислилися. Примусивши данського короля до мира й розгромивши московську армію під Нарвою — на південному березі Фінської затоки, Карло XII. звернув усі свої сили проти польського короля Августа. В 1702 р. Карло розторощив Августа й захопив Варшаву і Краків.

(Дальше буде).

З ДНЯ

ПОЛОЖЕННЯ В АНҐЛІЇ.

Газети доносять, що англійський нарід дуже терпить від постійних бомбардувань німців. Десятки тисяч домів понищені. Згинули також десятки тисяч людей, серед них чимало жінок і дітей. Люди ховаються по норах, сплять на холодних каменях підземних залізниць. Тай корм їх не той, що був за мирних часів.

Одним словом англійці терплять всі страхіття війни, щодня дивляться смерти в очі, ховають своїх рідних, коли їх розірве бомба і очікують того самого для себе. Вони знають добре, що дотепер не ужито ще газів. А коли війна розгориться на добре й наступить рішальний момент — на котру сторону має повернутись перемога — піде в рух всяка, найстрашніша зброя, серед неї гази й бактерії.

АПЕЛЬ ДО СУМЛІННЯ.

Серед цього тяжкого положення англійці поводяться надзвичайно достойно. Боряться, поносять жертви, не скиглять перед світом про свою біду і просять в Америці зброї, а не вояків. „Дайте нам знаряддя, а ми закінчимо роботу", говорив недавно по радіо до американців Винстон Чорчил.

Зрозуміло, що Англія дуже радо приняла б і поміч у вояках. Хто на її місці цеї помочи не приняв би? Одначе, бачучи, що цеї помочи тепер годі дістати, Англія не нарікає, не закидає своїм англьо-саксонським братам поламання якихось великих ідеалів, не закидає їм браку сумління, а дякує і за те, що дістає та заявляє, що буде сама боротись.

[illegible]

А не треба забувати, що Америка помагає Англії не лиш з ідеалізму, але ще більше з власних, інтересів. Власні інтереси є рішальним чинником у тій помочи. Для Америки потрібна морська потуга, якою є Англія, щоб вдержати безмірні океани для вільної плавби і міжнародього товарообміну. Перемога Німеччини поставить Америку і перед політичною загрозою.

Дуже влучним прикладом американського альтруїзму, полученого з національним егоїзмом, дав нам недавно сенатор Бейлі, який минулого року твердив, що американці були б найбільшими дурнями, якби вступили до цеї війни; бо ця війна не має нічого спільного з Америкою. Нині він в сенаті заявив, що Америка повинна помогти европейським демократіям, на чолі з Англією, навіть коли мала сама вступити до війни. Причина такої зміни поглядів — загроза з боку Німеччини.

Отож поміч Англії лежить в інтересі Америки. Англія моглаб Америку гостро попрікати за неохоту до активної війни й спихання воєнного тягару виключно на неї. А проте вона цього не робить і задоволяється тим, що їй дають американці.

ВІДНОШЕННЯ ДО НАШОЇ СПРАВИ.

На тлі цих подій, зокрема цього положення, що нині існує в Англії, цікаво булоб поставити собі цілий ряд питань:

Чи українці мають моральне право, лиш в імя високих гуманних засад, мовляв „нам належиться воля на рівні з всіма іншими народами" домагатись нині від Англії позитивного відношення до української справи? Чи не булоб правильніше, колиб українські політики апелювали не лиш до універсальних, гуманних почувань, але також до інтересів Англії, до яких у теперішню пору належить її пережиття ворожих наступів і вдержання своєї самостійности? Чи можна сподіватись, що серед нинішних обставин, в яких важиться її життя, або смерть, вона з чисто гуманітарних аглядів зацікавиться долею українців? Чи можна сподіватись, що вона зацікавиться їхньою долею по війні, коли в пору її смертельного змагу українці гратимуть ролю пасивних глядачів? Чи нема можливости, що вона, коли виграє, дасть більше віри тим, що чинно побіч неї боролись, або бодай з нею симпатизували?

ДАЛЬШІ ЗАПИТИ.

Серед дальших запитів можна поставити: Чи державні мужі якогось народу можуть припускати, що якийсь поневолений нарід дійсно чогось хоче, коли його хотіння не є сформуловане в якусь політику і не є організованим способом оборонюване певними людьми і ґрупами? Вкінці можна поставити запит: Чи треба українським політикам взагалі брати під увагу відношення Англії до української справи, чи може українці вирішать його якимсь іншим способом, або при якійсь іншій помочи, або виключно при своїх власних силах? — Над цими справами повинні застановитись не лиш газети, але також всі українські громадяни і симпатики визвольних змагань.

НАРІКАННЯ.

Нарікання на кривди і тяжку долю, апель до високих гуманних почувань без апелю до себелюбних інтересів даного народу, справі не поможе. Також самозадовільне оправдання, мовляв, „нинішня міжнародня конюктура по англьо-саксонськім боці проти нас", не виправдає браку активности. Бо конюктура це річ, яку виробляють і нагинають в один бік, або другий. люди. Конюктура з часів попередньої війни не зноохотила поляків по боці аліянтів підготовляти ґрунт до подіяу аліянтського союзника — Росії.

Нам нині треба політики більше, ніж перед війною. Видаючи книжки і плекаючи культуру — не забуваймо про політику.

РЯТУЮТЬ ВОРОГА. — Британські жовніри помагають раненому італійцеві. Сцена з боїв за Тобрук.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Третій виклад в Колюмбія.

В ту пятницю, дня 28. лютого, відбудеться третій з черги виклад на українські теми, влаштований Департаментом Східньо - европейських Мов на Колюмбійськім університеті. Говоритиме проф. Микола Чубатий, з Укр. Кат. Каледжу в Стемфорді, про українську культуру. Початок година 8. вечором. Вступ для усіх вільний. Виклад відбудеться в Скермергорн Гол, Колюмбія Юніверзіти, кімната 305. Їхати експресовим собвеем семої евені (242 Кортленд) до 116 вулиці, звідтам іти на схід до Амстердам евені, а потім цею евеню до 118 вулиці, де є вхід до будинку.

ЙОНГСТАВН, О.

Збори Злучених Організацій.

Збори Злучених Організацій відбулися 22. лютого ц. р. в У. Н. Домі при 525 Райен вул. На них минулорічні урядники подали повні звіти з цілорічної праці.

Збори відкрив предсідник І. Павловський та попросив делеґатов і делеґатів, щоб спокійно вислухали звітів й опісля, щоб висказували річеві заввагі. Протоколи відчитав рекордовий секретар Йосиф Венґжин і їх збори приняли одноголосно. Предсідник попросив до звіту фінансового секретаря п. Романа Гіля, який відчитав цілорічні приходи і розходи. Осталось готівки в касі $426.73. Предсідник покликав тепер касіра п. Теодора Перога, щоб ствердив, що його цифри годяться з цифрами фінансового секретаря. Цей потвердив, що так. Після того приявні дали всім урядникам вотум довіря.

Предсідник Павловський подякував за довіря і просив приявних, щоб вже на цей рік дали йому троха відпочати і вибрали іншого предсідника. Так само зробили фінансовий секретар, рекордовий і касієр. Та коли прийшлось вибирати новий уряд приявні просили п. Павловського, щоб ще на один рік приняв предсідательство і привчив молодших, як повести організацію. Уряд остаточно вибрано в такім складі: І. Павловський, предсідник; Михайло Ярош, заступник; Йосиф Венґжин, фінансовий секретар; Петро Ліщак, рекордовий секретар; Теодор Періг, касієр. До контрольної комісії увійшли слідуючі делеґати: М. Мушинський, І. Кравець, М. Соломон. Предсідник подякував делеґатам за довіря та закликав до чинної участи в праці організації. Рішено відбути свято Тараса Шевченка дня 15. березня ц. р. Предсідник представив справу Українського Дня, який має відбутися в Айдора Парк, 1. червня ц. р. Після цього замкнено мітінґ, який відзначався тим, що був діловий і мало було на нім критики та сварки.

За уряд: **І. Павловський**, предс.; **М. Ярош**, заступник; **Т. Періг**, касієр; **Й. Венґжин**, фін. секретар; **П. Ліщак**, рек. секретар.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО БИЗНЕСОВОГО РУХУ

Новинка в „Свободі" про те, що українські бизнесмени орґанізуються, мене дуже врадувала. Думаю, що всі наші громадяни повинні цей крок повитати. Це справді, як на початок, дуже гарний успіх, коли відразу вписалось 76 бизнесменів, заплативши по $1. Для мене, як довголітнього читача „Свободи" і члена У. Н. Союзу дуже радісно, що саме наш часопис, який від довгих літ вірно відбиває наше життя в Америці, а також накликував суспільність до ріжних акцій і тепер морально піддержував цю справу.

Це гарний початок. Кооперативним шляхом ми зможемо в Америці зробити чимало успіхів, маючи на увазі, що наші брати в старім краю, при ріжних перепонах з боку окупаційного уряду, зуміли стільки створити.

Павло Псуй,
член відділу 219 У. Н. Союзу, в Нюарку, Н. Дж.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

На найконечніші цілі.

Гром. Василь Труфин переслав через Обєднання $32.50 на найконечніші потреби, які в дану хвилю являються. В тій сумі є $5 від місцевого українського горожанського клюбу, а 27.50 від 266-го відділу У. Н. С. ім. І. Франка.

КЕМПБЕЛ-ЙОНГСТАВН, О.

Примірне весілля.

В суботу, 8. лютого ц. р., відбулося тут весілля молодої пари: Василя Сильчака й Марійки Крамар. Гостина відбулася в укр. нар. домі при Гордон вул. Про цих молодят варт згадати з особливим підкресленням, бо це дібрана пара, якої мало. Марійка Крамар, це з вищим образованням молода 18-літня дівчина, що приїхала з рідного краю тому півтора року, перед самим вибухом війни. Брала участь у представленнях, концертах й інших патріотичних імпрезах. Родичів полишила в краю, а тут приняли й привітали її своякі. Василь Сильчак роджений в Америці. В 9. році життя забрано його до старого краю і він там виховувався у патріотичним дусі. Повернувся в Америку тому три роки і також тут належав весь час до хору та виступав в представленнях і з деклямаціями. Без обоїх не обійшлося ніяке національне свято чи торжество, а Марійка навіть виступала з своїми віршами, які укладала з туги та любови за рідним краєм.

Тож і не диво, що на їх весіллю було хоч і невелике число гостей, але патріотичне. Старостою був п. Д. Коваль, та не докінчив, бо в часі обіду в шпиталі померла його дружина, тому церемонію докінчив приявний о. С. Мусійчук. На його заклик зібрали присутні поважні суму, з чого часть обернено на будову нової прав. церкви, а $5 переслано через Обєднання на народні потреби. Зложили по $1: П. Луньо; по 50 ц.: о. С. М., С. Юрчак, Т. Кіхтан, П. Сильчак, М. Стахура, М. Бурий, Д. Гіль, Саско, П. Гальчишак, М. Кіхтан (м), Н. Федина, М. Федина, Л. Пусь, А. Павелко (м.), Кулман, Едвroutes Бенсон, Столман; по 25 ц.: А. Пашович, Славік, М. Федина, А. Пашович, Карсон, Бенкович, А. Кравець, Гілеський; молода пара $2. Збіркою занялася п. Бенкович й дружба Анд. Пашович.

Молодятам зложили ріжні люде гарні желания і були ім за рідних, бо батьки обоїх молодят там на рідній землі, й від них годі вістки дістати.

Гість.

ПОБІДА РОЗПІЧНЕТЬСЯ В БЕРЕЗНІ 1942 Р.

У Монтреалі промовляв 12. лютого міністер державної (національної) воєнної служби П. Дж. Гардінер. У своїй промові підкреслив, що „війна щойно ледви в середині першого періоду, періоду підготовки" і що Британія бореться за релігію і деократичні інституції, яких представником є „Юніон Джек".

Британська перемога, сказав міністер Гардінер до Клюбу електричних робітників у Монтреалі, вироваднть систему „вільного співділання між націями", яка викаже, що брехнею є думка, попирана Гітлером, що „один нарід є ліпший від другого" і тому є оправданий заграбити собі таку часть світа, яку собі забажає.

Описуючи Анґлійський Канал як „рів до цитаделі свободи" а королівську фльоту як „твердиню демократії", міністер Гардінер заявив, що імперія переходить через період підготовки до „вершка своєї сили".

„Коли той вершок осягнеться", тоді будемо наближатися до перемоги. Премієр міністрів Чорчіл сказав, що цей вершок осягнеться на весні 1942 р.

Винайдено фільмову ленту зо штучного шовку, котра буде могти заступити целюлоїдову фільмову ленту. Ця лента буде багато дешевша.

ОБОРОНА ЗАКОНОПРОЄКТУ Ч. 1776

В сенаті підчас дебати прийшли до слова ті сенатори, що обороняють законопроект ч. 1776. Вони гостро критикували опонентів і ізоляціоністів, кажучи, що хоч ті дуже кричать проти війни й закидають урядови, що той хоче втягнути Америку до війни, то фактично своїм криком вони самі викликують воєнну гарячку.

НЕ БУДЕ ДИПЛЬОМАТИЧНИХ ЗНОСИН

МОСКВА. — Швайцарія таки не навязує дипльоматичних звязків з Советами. Таких звязків нема від 1918 року. Комуністична партія в Швайцарії розвязана.

Усунення овочевих плям.

Свіжі овочеві плями усунеться без сліду, якщо їх негайно поллеться кипячою водою.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 3. лютого 1941. померла в Ґері, Індіяна, членищя Тов. ім. Т. Шевченка, від. 100. У. Н. Союзу,

МАРІЯ ЗАГОТИНЕЦЬ.

Покійна походила з Городовичів, пов. Ст. Самбір, Зах. Україна. Проживши 50 літ життя, полишила мужа Василя, сина Володимира, дочку Анастазію і внучку Марію. До У. Н. Союзу вступила в листопаді 1916. року.

Похорон відбувся з дому жалоби, 800 Lincoln St., Gary, Ind., 6. лютого 1941. при участи членів Тов. ім. Т. Шевченка, від. 100. У. Н. С. і численних приятелів своїх і чужих.

Отсею дорогою Родина Покійної складає щиру подяку Тов. ім. Т. Шевченка, від. 100. У. Н. Союзу; всім тим, що зложили цвіти на могилу Покійної; і всім тим, що відвідили нас та потішили нас у нашім смутку. Так само дякуємо Головному Урядови У. Н. Союзу за скоре виплачення посмертної запомоги.

А Ти, Дорога Сестро, спи спокійно та жди нас; ми всі колись до Тебе прийдемо.

Най прибрана земля буде Тобі пером!

Муж ВАСИЛЬ,
син ВОЛОДИМИР,
дочка АНАСТАЗІЯ,
внучка МАРІЯ К.,
сестра АНТОНІНА.

(огол.)

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В СТАРОМУ ЛЬВОВІ

Без „приятеля".

Скоре одружіння вдови належало до „доброго тону".

Так напр. одна з молодих вдовиць заявляє в одному з актів XVI. в., що вона покищо не має часу зайнятися впорядкуванням спадщини по небіжчику-чоловіці, бо ще не найшла собі нової пари...

Бо й справді. Без пари, без „приятеля" не легко було вдові. Дідичила вона з правила третину чоловічого майна, але разом з і третину його довгів та зобовязань.

Скільки то вдовиць заломлювалося якраз під вагою тієї другої половини своєї спадкової пайки! Не може обігнатися від довгів Маруся Прокопова, Маруся Матвіева, Настя Романовичева, Текля Ігнатова й багато інших, що продають одідичені движимості, йдуть у комірне й коротають вік у злиднях.

Та ці слабі й безпорадні жінки не є правилом серед львівських українок. Куди більше відомостей находимо в актах про жінок і вдів обоpотних, підприємчивих і енергійних!

Такою напр. була вдова Гаська Микулчина, дочка Анни Іванової, що вийшла вдруге заміж за кушніра Костя, намовила чоловіка вокинути тяжке й непоплатне кушнірство, а взятися до купецтва. Сама вона мала великий купецький хист й розумілася так добре на волах, як і на рибі, шафрані, чи сукні. Та Гаська довго не пожила й залишила свого чоловіка в кураделі своєї енергійної мами.

А була ця мама, себто теща Костя, пані Анна Іванова, жінка тверда й неуступчива, позбавлена сентименту супроти всіх, не виключаючи зятя. Відібрала вона йому все, що по закону йому належалося, та всю свою дбайливість і ласку скерувала на сина дочки з першого подружжя, Яцка Микулчина. Його то вона вивела в люди й зробила одним з перших купців на Руській вулиці.

Ще сильнішою індивідуальністю визначалася вдова по багатому купцеві Ігнатові. Новдовівши, не виходила вже вдруге заміж, як це було тодішнім звичаєм, але всі свої сили присвятила ратуванню чоловічого майна та вихованню дітей.

А якою вона тішилася повагою в родині й авторитетом на Руській вулиці, свідчить факт, що чоловіка її дочки Марусі ніхто інакше не звав як „зятем пані Ігнатової". А треба знати, що тим зятем не був хтонебудь, тільки „добре уроджений" шляхтич пан Мищовський!

Пані Ігнатова „промишляла", як могла. Купила став з рибою, торгувала сукном, перцем і шафраном. Та довги чоловіка були завеликі на її жіночі сили. Її син Олександер продав відвойовані матірю нерухомості й перейшов на адвокатуру, її зять Мищовський задовжився на „ревіндикацію" проданої шваґром батьківщини і вкінці покинув Львів.

Залишилася пані Ігнатова на румовищах давнього добробуту стара вже й немічна. Правда, адвокатська практика сина Олександра рятувала її від голодової смерти, але атмосфера недостатків, що в них пані Ігнатова коротала решту своїх днів, була дуже далека від тієї атмосфери міщанської заможности й поваги, в якій провела вона більшу частину свого працьовитого життя.

Безплатне сватання.

Цікавим прикладом батьками упляннованого, а з невідомих причин „недоспіваного" весілля, була справа пана Теодора Яновича з паном Григором Романовичем і його панею добродійкою в 1634. р.

Пан Янович заскаржив пана Романовича за... 20,000 зол. коштів і десцект, якого він придбав собі через безуспішне залицяння й сватання панни Софії Романовичівної.

Хто мав рацію, трудно сказати. Обі сторони представляють справу по-свойому, а з ними противорічать собі й свідки обох сторін.

Та для нас цікавіша від рації котрої небудь із сторін побутова сторінка міщанського сватання, описана в зізнаннях одног із свідків і сватів пана Яновича, кушніра Ференса Онишковича:

„Вже тепер у мясопусти — зізнавав Онишкович — буде якраз два роки, коли я просив для пана Яновича дочки в Романовичів. По довгих намовах обіцяли мені обоє дочку свою пану Федорові в стан подружній дати. Повідомили ми (свати) пана Яновича про те, що його доручення ми виконали. Прийшов пан Янович, були йому раді, ми вечеряли й пили (у Романовичів), а коли пан Федір до панни вином пив, тоді, вложивши хліба білого кусник і барвінок у нього заткнувши, а на барвінок перстень свій заложивши, їй віддав; по віддачі тоді зараз сам батько, пан Григорій, перстень цей з розмарину знявши, дочці на палець вкладаючи, обоє благословили її й руки над нею простягли, а коли ця церемонія відправилася, підняла ся панна з-за стола й на тарілці вінок, різочку й хустину золотом гаптовану винісши, пану Федорові віддала. За що пан Федір будучи вдячний, товариша свого, що в той час поруч нього сидів, ужив, аби він до господи пішов і те, що йому приказав, ключ йому давши, аби приніс. По малій хвилині прийшов той товариш і портуґал, що мав у собі золотих червоних десять, віддав. Тоді пан Теодор, пючи знову до панни, в чарку портуґал вложив і віддав панні. Тоді послали по небіжчика отця Боярського, що є з евангелієм і хрестом прийшовши, в кімнаті на килимі заручини й вінчання повне з панною Софією і паном Теодором відправив".

Поспіх, з яким пан Теодор „заручини й вінчання" за одним махом відправляв, свідчать хіба дуже наявно про те, що він мав усі дані припускати, що коли не панство Романовичі, то панна Софія можуть... роздуматися. І справді вона роздумалася, пана Яновича на кошти і десцект наражуючи. З весілля нічого не вийшло, але в актах залишився опис, якому крім того зеленого бартого нещасного сватання, в вінку й дівоцького віночка, що мали символізувати чистість панни молодої, крім того шматка хліба, що мав символізувати зобовязання молодого взяти жінку „на свій хліб", тої хустини золотом гаптованої, що була заповіддю віна панни молодої, портуґала, що ним пан молодий платить за жінку, не слід тратити з уваги отієї „різочки", маленької вправді й виблискуючої від позолітки, але символізуючу повну відданість і послушенство майбутньої жінки для чоловіка, що мав право її „покарати", якщо найшов для цього причину. А „причина", як ми знаємо, траплялася частіше, ніж би можна думати й вона то була одніею з тіней, а деколи й трагедій старосвітських домашніх огнищ...

(Дальше буде).

Параня Росоловська, предсідниця відділу 17. Самостійного Укр. Золотого Хреста в Рачестер, Н. Й., крає „кейк" на принятию, влаштованім Золотим Хрестом з нагоди уродин президента Рузвелта.

UKRAINIAN WEEKLY

THE U.N.A. SPORTLIGHT

MILLVILLE BEATS N. Y. BR. 423

On Feb. 10th, the Millville U.N.A. team traveled to New York to play Branch 423, and walked away with its 3rd straight victory, 55—27. Frank Panczyszyn led the scoring with 20 points, while P. Romanick accounted for 14. M. Hamalak of New York was responsible for 14, also. The box score:

MILLVILLE

	G	F	P
P. Romanick, f	6	2	14
Jim Romanick, f	4	0	8
Joe Romanick, f	2	1	5
H. Sacharnoski, f	0	0	0
F. Panczyszyn, c	10	0	20
M. Romanick, g	3	0	6
C. Antonijuk, g	1	0	2
N. Fedyk, g	0	0	0
Totals:	26	3	55

NEW YORK BRANCH 423

	G	F	P
M. Hamalak, f	7	0	14
J. Hamalak, f	3	1	7
Leciston, c	1	2	4
Koshin, g	0	0	0
Trosky, g	1	0	2
Totals:	12	3	27

Millville:	8	12	20	15—55
New York 423:	3	4	6	14—27

G. Sacharnoski, referee. G. Semas, scorer. Edw. Zaharchick, timer.

Frank Panczyszyn.

ST. CLAIR BRANCH 9 WINS 3 GAMES

Playing at Port Carbon on Jan. 26th, St. Clair Branch 9 defeated St. Clair Branch 31 by the close score of 36 to 34. J. Salak scored 16 points for the winners, while Tomko accounted for 13 for the losers. The box score:

ST. CLAIR BR. 31

	G	F	P
Tomko, f	5	3	13
Kormash, f	2	1	5
Horbal, c	4	1	9
Juba, g	0	0	0
Wylota, g	3	1	7
Totals:	14	6	34

ST. CLAIR BRANCH 9

	G	F	P
J. Salak, f	7	2	16
J. Procak, f	2	3	7
F. Lessick, c	2	1	5
W. Salak, g	2	0	4
W. Yaroshak, g	2	0	4
Totals:	15	6	36

St. Clair 31:	7	8	11	8—34
St. Clair 9:	9	8	10	9—36

Premich, referee. Mickey, scorer. Joe, timer.

The 2 St. Clair teams played another game at Port Carbon on Feb. 5th, Branch 9 winning by a 27—25 score. F. Lessick scored 8 points for the winners, while Tomko starred with 8 for the losers. The box score:

ST CLAIR BRANCH 9

	G	F	P
J. Salak, f	3	0	6
J. Procak, f	3	1	7
F. Lessick, c	4	0	8
W. Salak, g	1	2	4
W. Yaroshak, g	1	0	2
Totals:	12	3	27

ST. CLAIR BRANCH 31

	G	F	P
S. Kozla, f	1	0	2
Tomko, f	4	0	8
Kormash, c	3	0	6
Horbal, g	2	1	5
Juba, g	1	2	4
Totals:	11	3	25

St. Clair 9:	6	9	8	4—27
St. Clair 31:	12	4	6	3—25

Sterner, referee. Mickey, scorer. Mickey, timer.

St. Clair Branch 9 claims a 2—0 forfeit victory over the Centralia team, stating that the Centralia boys could not get together to play a scheduled game.

Walter Salak.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 301., відбудуться в неділю, 2. березня, в год. 1. пополудні, при 1994 Вест Ірі ул. Проситься всіх членів, щоби прийшли на ці збори; буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союзу і інші важні справи до рішення. Члени довгуючі най вирівнають свій довг, щоб не були суспендовані. — За уряд: І. Медяк, предс.; К. Гавлічніський, кас.; М. Горний, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Спеціяльні збори Бр. св. Володимира, від. 162., відбудуться в неділю, 2. марта, в галі Українського клюбу, 554 Emett St., в 5. годині пополудні. Проситься прийти на ці збори, бо є непорозуміння межи членами. — Григорій Лесейко, предс.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Місячний мітінг Бр. св. Василія, від. 168., відбудеться в неділю, 2. марта, в У. Н. Домі, 760 Стейт Стріт, в годині 3. пополудні. Обовязком всіх членів є прийти начас, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір делегата й заступника на 20. головну конвенцію У. Н. Союзу; щоби кожний член мав нагоду голосувати, мусить бути присутний на мітінгу; молоді і женщини, взагалі всі, котрі мають заплачені свої вкладки. Повідомляється довгуючих, щоби заплатили свої залеглости, бо в противнім разі буде поступатися за статутом У. Н. Союзу. Щоб пізніше не було нарікання. Проситься родичів, котрі мають дітей, щоби вписали до організації, а є ще таких досить з вас, котрі не є в У. Н. Союзі. — За уряд: Гр. Дячишин, предс.; Н. Марків, кас.; П. Маник, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН, ч. 237. Загубився серед лісу.

Для Тома, який привик до міських вулиць, дерева і корчі нетрів, кудиб він не повернувся, виглядали точнісько такі самі.

Він пустився назад до місця, де залишила його Тарзеля. Але вже по кількох кроках почали находити на нього сумніви, чи він добре йде?

Він завертав назад, щоб опісля знов пускатись у той сам бік. Далі на нього найшов великий переляк.

З цього переляку він почав бігти просто себе, не знаючи, що біжить у цілковито протилежний бік.